

**RUSPOLITISK HANDLINGSPLAN MED
ALKOHOLPOLITISKE
RETNINGSLINJER**

2016- 2020

Vedtatt i kommunestyret 15.11.2016.

Innholdsfortegnelse.

1. Hvorfor en rusmiddelpolitisk handlingsplan?
 - 1.1. Innledning
 - 1.2. Kommunens arbeid med planen
2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen
 - 2.1. Rusmiddelsituasjonen i Norge
 - 2.2. Rusmiddelsituasjonen i kommunen
3. Rusmiddelpolitiske mål og strategier
 - 3.1. Nasjonale mål og strategier
 - 3.2. Kommunens mål og strategier
4. Tiltak
 - 4.1. Forebyggende tiltak
 - 4.1.1 Allmennforebyggende tiltak
 - 4.1.2. Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper
 - 4.1.3. Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol
 - 4.1.4. Alkoholpolitiske retningslinjer
5. Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelbrukere
6. Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen
7. Nyttige kilder og hjelpemidler
8. Oversikt over de regionale kompetansesentrene for rusmiddelspørsmål

1. Hvorfor en rusmiddelpolitisk handlingsplan?

1.1 Innledning

Eksisterende ruspolitikk plan ble vedtatt i kommunestyret i 2010.

Driftsutvalget i Sørfold fattet den 16. februar 2016 følgende vedtak:

Det igangsettes arbeid med revidering av ruspolitisk handlingsplan med alkoholpolitiske retningslinjer.

Driftsutvalget oppnevner følgende representant til arbeidsgruppen: Kolbjørn Mathisen og Knut Ola Lundestad Myrvang.

Rådmannen velger representanter fra administrasjonen og peker ut leder for arbeidet.

Rådmannen har oppnevnt følgende representanter til arbeidsgruppen:

- ✓ Rådgiver NAV/helse/ omsorg Kjell Eilertsen, (leder)
- ✓ Sekretær Anne Buvik, Personal- og organisasjonsavdelingen
- ✓ Psykisk helsearbeider/ Sykepleier Roy Larsen, Helse
- ✓ Rådgiver Liss Mona Abrahamsen, oppvekst

I tillegg deltar:

- ✓ Iren Pedersen, Mental helse, Sørfold

Alkoholloven § 1-7 d pålegger kommunen å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Det er ofte hensiktsmessig å se alkohol- og narkotikapolitikken i sammenheng.

Rusmiddelproblemene er ofte sammensatte. Dette tilsier at en ruspolitisk handlingsplan med alkoholpolitiske retningslinjer bør være tverrfaglig og tverretattlig.

Det er et mål at planen skal omfatte alle sidene ved kommunens rusmiddelarbeid. Det innebærer bl.a. alle typer forebyggende tiltak. Det kan nevnes:

- ✓ Bevillingspolitikk
- ✓ Informasjonstiltak
- ✓ Holdningsskapende arbeid
- ✓ Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelbrukere
- ✓ m.m.

Mål, strategier og tiltak på rusmiddelområdet berører alle kommunale tjenesteheter, slik som blant annet helsetjenesten, omsorgstjenesten, barnehagene, skolene og kultur. Frivillige organisasjoner er en viktig samarbeidspart for kommunen.

1.2 Kommunens arbeid med planen

Innledningsvis har arbeidsgruppen hatt tre møter. Gruppen har gjennomgått gjeldende plan, mandatet for revisjonsarbeidet, prinsipper, omfang, avgrensinger,

rammebetingelser inkl. lovverk, samt innhenting av informasjon og gjennomgang av denne.

Disse er bedt om å gi innspill:

- ✓ Helsesøster/ helsestasjon
- ✓ Politi
- ✓ Fastlege/ legevakt
- ✓ Kulturarbeidere/ ungdomsklubb
- ✓ Skolen/ lærere
- ✓ Sosialtjenesten/ barnevernet/ NAV
- ✓ Ungdomsråd
- ✓ Brukerorganisasjoner
- ✓ Grendelag
- ✓ Ansvarlige for omsetting av alkohol i kommunen, salg og skjenking

Leder påtok seg å være sekretariat for planarbeidet og har formulert det verbale innholdet. Arbeidsgruppen har i etterkant gjennomgått plandokumentet i eget møte og godkjent dokumentet.

For å rasjonalisere planarbeidet og redusere planens verbale omfang, har gruppen valgt å etablere lenker til de nettstedene vi har hentet grunnlagsinformasjon fra. Dokumentet foreligger elektronisk både i arkiv og til politisk behandling. Lenkene er derfor lett tilgjengelig.

2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen

2.1. Rusmiddelsituasjonen i Norge

Statens Institutt for RUSmiddelforskning, SIRUS, er innlemmet i Folkehelseinstituttet. Gjennom sin nettside <http://www.sirus.no/publikasjon/rusmidler-i-norge/> gir SIRUS en utfyllende beskrivelse og oversikt over status på områdene:

- ✓ Alkohol
- ✓ Tobakk
- ✓ Vanedannende legemidler
- ✓ Narkotika
- ✓ Sniffestoffer
- ✓ Doping

2.2. Rusmiddelsituasjonen i kommunen

Arbeidsgruppen har ikke foretatt egne undersøkelser av rusmiddelsituasjonen i kommunen. Imidlertid støtter gruppen seg på uttalelser mottatt fra politiet, kommunelegen, helsesøster, kultur og lag og foreninger. I tillegg foreligger det en fersk Ung Data undersøkelse fra klassetrinnene 8., 9., og 10. klasse.

Politiet bemerker at det er vanskelig å gi presise svar, da individer fra rusmiljøer ønsker å holde seg skjult for politiet og at det gjerne foreligger mørketall.

Bruk av alkohol er i seg selv ikke kriminelt og derfor har politiet liten oversikt. Politiet sier at det er vanskelig å si noe konkret om rusituasjonen i Sørfold, da deres befatning med saken er knyttet til enkeltpersoner. Disse kan i perioder generere store utfordringer både for samfunn og politi.

Brukere av narkotika er ei regional problemstilling som i lite grad er kommunespesifikk. For Fauske og Sørfold ligger antall politisaker stabilt på vel 100 saker pr. år.

Politiet anslår at det bor et titalls enkeltpersoner i kommunen som man mener har tilknytning til narkotikamiljøet. Imidlertid sier politiet at selv om rusituasjonen i Sørfold ikke er vesentlig endret de siste årene, så mener man at det kan være færre narkotikamisbrukere nå i Sørfold og at rekrutteringen gjennom erfarne brukere dermed kan være redusert.

Utviklingstrekkene er globale. Tilgangen på stoffer er økende bl.a. gjennom internetthandel og stadig nye syntetiske stoffer registreres. Ellers foregår distribusjon av stoff til Indre Salten i hovedsak via Bodø.

Korte avstander og mobile aktører gjør at politiet ikke skiller på tilgang på stoff i de forskjellige kommunene. Politiet har fokus på bakmenn og arbeider for å begrense rekruttering av nye brukere. Samfunnets engasjement og holdninger er svært viktig i bekjempelse av narkotikabruk.

Kommunelegen har delegert til Psykisk helsearbeider/ Sykepleier Roy Larsen, som sitter i arbeidsgruppen, å levere informasjon fra helsetjenesten i kommunen. I forhold til tilstrømmingen av pasienter med rusrelaterte problemer sier han: «Slik det nå ser ut, er tilstrømmingen av pasienter med rusrelaterte problem fra Fauske, den største praktiske utfordringen for legetjenesten. Men i og med at de har bosted Fauske, vil de vel i mindre grad influere på øvrige tjenester i Sørfold».

Ledende helsesøster understreker viktigheten av holdningsskapende arbeid i skole og hjem. Helsesøster mener at ruspolitisk plan bør ses på i sammenheng med **Barn som pårørende** og **Vold i nære relasjoner**. Helsesøster mener å kunne bidra både gjennom helsestasjonen og i skolene.

Røsvik skole melder at det er viktig med holdningsskapende arbeid både i skole, hjem og familie, samt innenfor frivillige aktiviteter. Skolen fremholder rusfrie soner rundt barn og unge som viktige.

Røsvik skole peker på utfordringen med at kommunens unge må reise ut for å gå på videregående skole, og de utfordringene det gir.

Avslutningsvis mener skolen det er viktig at det er tilstrekkelig voksentetthet på fritidsklubber og ved fritidsarrangementer.

Kultur ved folkehelsekoordinator/ idrettsleder påpeker viktigheten av at lag og foreninger som mottar kommunale tilskudd skal ha nedfelte retningslinjer om rusfrie aktiviteter og arrangement. Det påpekes videre viktigheten av holdningsskapende arbeid både blant barn, unge og voksne.

Respondenten understreker at rusforebyggende arbeid må være et prioritert satsningsområde og at pris og tilgjengelighet på alkoholholdig drikk er virkningsfulle faktorer i det å regulere forbruk.

Respondenten mener også at det er behov for å heve kompetansen på rusfeltet hos både folkevalgte og ansatte på alle nivå i kommunen.

Mental helse mener det er grunn til å ha fokus på de voksne sine holdninger til alkohol og rus. De ytrer også bekymring for ungdom som flytter ut fra kommunen for å gå på skole.

Likeså peker Mental helse på at aktiviteter for barn og unge, ikke fanger opp en gruppe som har sitt tilhold utenfor den lokale butikken og de peker på at barn og ungdom lett utsettes for press utenfra.

Foreningen fremhever behovet for boliger for rusmiddelavhengige.

Leirfjord grendelag setter fokus på å ansvarliggjøre foreldrene i større grad enn det som er tilfellet i dag. Videre setter de fokus på problemstillingen rundt at både narkotika og medikamenter er tilgjengelig på nettet. Avslutningsvis tar de opp problemstillingen med spillavhengighet, også via mobiltelefoner og nettbrett.

Straumen båtforening sitt innspill er knyttet til pkt. 6.5 skjenking i eksisterende plan. Foreningen mener at kulepunkt 3 fjernes. Punktet lyder:

Det skal ikke bli gitt skjenkeløyve til:

- ✓ *Arrangement i regi av lag og foreninger med aldersgrense under 18 år.*
- Barn og unge skal ikke bidra til gjennomføring av arrangement med aldersgrense 18 år.*

Ung data. I februar 2016 ble det foretatt en såkalt Ungdata-undersøkelse i Sørfold for klassetrinnene 8. – 10. klasse. Antall deltakere var 74 og svarprosenten var på 90%.

Undersøkelsen kartla respondentenes forhold til:

- ✓ Foreldre og venner
- ✓ Lokalmiljøet
- ✓ Skole og framtid
- ✓ Fritid
- ✓ Helse og trivsel
- ✓ Tobakk og rus
- ✓ Risikoatferd og vold

Landsgjennomsnittet det refereres til er basert på data fra 283 kommuner og tre fylkeskommuner i perioden 2012 – 2014.

Parameter som relateres til denne planen er først og fremst spørsmålene om tobakk og rus. Dette fremkommer. (Tall i parentes angir landsgjennomsnittet):

- ✓ 1 % angir at de røyker «minst ukentlig». (3 %)
- ✓ 4 % angir at de snuser «minst ukentlig». (5 %)
- ✓ 1 % angir at de får lov hos foreldrene å drikke alkohol. (6 %)
- ✓ 14 % angir at de å ha drukket minst en gang siste 12 månedene at de har følt seg tydelig beruset. (14%)
- ✓ 5 % angir at de siste året har blitt tilbudt hasj eller marihuana en eller flere ganger. (10 %)
- ✓ 1 % angir å ha brukt hasj eller marihuana minst en gang siste 12 mndr. (3%)

I tillegg synliggjør undersøkelsen at:

- ✓ 25 % svarer at de opplever kulturtilbudet som godt (57%)
- ✓ 28 % svarer at de mener kollektivtilbudet er godt (60 %)
- ✓ 42 % tror de vil ta høyere utdanning (63 %)
- ✓ 22 % svarer at de er plaget av ensomhet (18%)
- ✓ 15 % svarer at de opplever å ha et depressivt stemningsleie (12 %)
- ✓ 12 % svarer at de har helseplager (12 %)
- ✓ 12 % svarer at de opplever mobbing (8%)
- ✓ 28 % svarer at de minst en gang i de siste 12 mnd. har vært i slåsskamp (17 %)
- ✓ 18 % svarer at de har vært utsatt for trusler / vold siste 12 mnd. (10 %)

AKAN er en ideell organisasjon i trepartssamarbeid mellom partene i norsk arbeidsliv (LO, NHO og Staten). AKAN har som hovedoppgave å forebygge rusmiddelproblemer i norsk arbeidsliv, samt bidra til at ansatte med rusmiddelproblemer får hjelp.

AKAN ble etablert i 1963 under navnet AKAN -Arbeidslivets komité mot alkoholisme og narkomani. I 2006 endret organisasjonen sitt navn til AKAN-Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk.

I forbindelse med revisjon av ruspolitisk handlingsplan ble alle bedrifter i Sørfold med mer en 5 ansatte (i alt 17 bedrifter) forespurt om de har en AKAN plan og om den brukes aktivt. Vi mottok svar fra 5 bedrifter. Disse meldte tilbake at det kjente AKAN og hadde AKAN arbeid regelmessig oppe på møter. Ingen rapporterte at de har AKAN saker gående.

Vaktselskapet Polarvakt as foretok i august og desember 2012 kontroll på salgssteder og skjenkesteder i kommunen. Disse ble kontrollert:

- ✓ Kobbelv Vertshus – anonym kontroll
- ✓ Prix Straumen – anonym kontroll
- ✓ Styrkesnes handel – anonym kontroll
- ✓ Kobbelv landhandel – åpen kontroll
- ✓ Kro på Straumen – stengt
- ✓ Matkroken Mørsvikbotn – stengt under kontroll 28.12 – åpen under kontroll 6. juli.

Det ble ikke påvist brudd på alkoholoven under kontrollene.

Alkoholomsetning i kommunen. Det er ikke innhentet rapport om alkoholomsetning i kommunen. Nærhet til salgs- og skjenkesteder i Fauske/ Bodø gjør at kommunale rapporter av omsetning har usikker informasjonsverdi.

3. Rusmiddelpolitiske mål og strategier

3.1. Nasjonale mål og strategier

I opptrappingsplan for rusfeltet (2016-2020) Prop.15S

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-15-s-20152016/id2460953/> uttrykker regjeringen sin plan for rusfeltet frem til 2020. Regjeringen uttrykker tydelig at brukenes og de pårørendes behov skal være utgangspunktet for omfang og innhold i tjenestene. Planen har konkrete mål innen sentrale levekårsområder som:

- ✓ arbeid
- ✓ økonomi
- ✓ sosiale forhold,
- ✓ skole, utdanning
- ✓ bolig
- ✓ barnevern
- ✓ ernæring
- ✓ helse og omsorgsfeltet.

Proposisjonen kan leses i sin helhet på webadressen:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-15-s-20152016/id2460953/>

Arbeidsgruppen legger Proposisjonen til grunn for forståelsen av de nasjonale ruspolitiske mål og strategier.

3.2. Kommunens mål og strategier

Rusrelaterte utfordringer i befolkningen kan forsås todelt. Nemlig:

- ✓ Legal bruk av alkoholholdig drikk
- ✓ Illegal bruk narkotiske stoffer, vanedannende legemidler, snuffestoffer og doping.

I hovedsak skal denne planen regulere legal bruk av alkoholholdig drikk, men planen omhandler også tiltak for å håndtere skadevirkningene ved illegal bruk av rusmidler. Illegal bruk av rusmidler er innenfor politiets oppgaveportefølje.

Det er kommunestyret som utformer den lokale rusmiddelpolitikken.

Rusmiddelpolitikken i kommunen består av så vel tilgjengelighetsregulerende tiltak som tiltak rettet inn mot spesielle målgrupper. Kommunen har en sentral rolle i håndhevelse av alkohollovens bestemmelser.

Det er i kommunene de nasjonale målsettingene skal operasjonaliseres.

For mange kommuner er det en utfordring å føre en alkoholpolitikk som balanserer hensynet til ulike politikkområder som for eksempel handel/ næringsliv, sosial/ helse og justis. For næringslivet i Sørfold er salg og skjenking av alkohol et tilbud til befolkningen og til reisende, men alt i alt en marginal næringsaktivitet.

For å oppfylle de nasjonale mål og strategier bør planen ha konkrete mål innen sentrale levekårsområder som:

- ✓ arbeid
- ✓ økonomi
- ✓ sosiale forhold,
- ✓ skole, utdanning
- ✓ bolig
- ✓ barnevern
- ✓ ernæring
- ✓ helse og omsorgsfeltet.

Videre vil tidlig innsats, behandling og ettervern/ oppfølgingstjenester med følgende hovedmål ligge til grunn:

- ✓ Sikre reell brukerinnflytelse gjennom fritt behandlingsvalg, flere brukerstyrte løsninger og sterkere medvirkning ved utforming av tjenestetilbudet.
- ✓ Sikre at personer som står i fare for å utvikle et rusproblem skal fanges opp og hjelpes tidlig.

- ✓ Alle skal møte et tilgjengelig, variert og helhetlig tjenesteapparat.
- ✓ Alle skal ha en aktiv og meningsfylt tilværelse.
- ✓ Utvikle og øke bruken av alternative straffereaksjoner og straffegjennomføringsformer.

Kommunen må påregne at gjennomføringen av mål og strategier som hovedregel skal skje gjennom frie inntekter. Det forventes at satsing gjennom kommunens frie inntekter skal bidra til forenkling og forutsigbarhet og stimulere til effektiv ressursutnyttelse i tråd med lokale behov, slik at kommunen kan se sine velferdsoppgaver i sammenheng.

Sørfold kommune sin **visjon** på rusområdet er:

- ✓ Frihet fra rusmiddelrelaterte problemer.

Sørfold kommune sin **hovedmål** er:

- ✓ Sikre reell brukerinnflytelse gjennom fritt behandlingsvalg, flere brukerstyrte løsninger og sterkere medvirkning ved utforming av tjenestetilbudet.
- ✓ Regulere tilgjengelighet av alkoholholdig drikk gjennom oppfølging av vedlagt alkoholpolitisk handlingsplan.
- ✓ Ansvarliggjøre voksne, foreldre, barn og unge gjennom god informasjon og holdningsskapende arbeid.
- ✓ Sikre at personer som står i fare for å utvikle et rusproblem skal fanges opp og hjelpes tidlig.
- ✓ Alle skal møte et tilgjengelig, variert og helhetlig tjenesteapparat.
- ✓ Alle skal ha en aktiv og meningsfylt tilværelse med tilgang på egnet bolig, aktivitet og arbeid.
- ✓ Øke kompetansen i hjelpeapparatet, tverretattlig, i forhold til rusrelaterte problemstillinger.

Sørfold kommune sine **strategiske mål i alkoholpolitikken** er:

- ✓ Utøve kontroller ved salgssteder på skjenkesteder.
- ✓ Redusere totalforbruket av alkohol.
- ✓ Endre skadelig drikkemønster.
- ✓ Redusere ulovlig omsetning av alkohol.
- ✓ Heve gjennomsnittlig debutalder for alkohol.
- ✓ Øke oppslutningen om alkoholfrie soner, som under graviditet, i trafikken, i samværet med barn og ungdom, i arbeidslivet og i organisert fritid.
- ✓ Å redusere skadevirkningene for tredjepart, særlig barn av rusmiddelmissbrukere.

Sørfold kommune sine **Strategiske mål i narkotikapolitikken** er:

- ✓ Å redusere tilgangen av narkotiske stoffer.
- ✓ Å motvirke narkotikamisbruk, eksperimentering og rekruttering, særlig blant barn og unge.

- ✓ Øke andelen misbrukere som ved hjelp av offentlige og private behandlings- og rehabiliteringstilbud kommer seg helt ut av misbruket eller får betydelig bedret livskvalitet.
- ✓ Å etablere fullgode alternativer som gjør det mulig å fjerne og motvirke åpne salgs- og samlingssteder for narkotikamisbrukere.
- ✓ Å redusere kriminaliteten som følge av narkotikamisbruk.

4. Tiltak

Tiltakene følger av kommunens visjon, hovedmål og strategiske mål både innenfor legal og illegal rusmiddelbruk.

4.1. Forebyggende tiltak

4.1.1 Allmennforebyggende tiltak

Tiltak 1. Øke kompetansen i hjelpeapparatet, tverretatlig i forhold til rusrelaterte problemstillinger.

Målsetting:	Øke den generelle kompetansen blant folkevalgte, ansatte i kommunalt hjelpe- og tjenesteapparat samt i NAV om rusrelaterte problemstillinger. Gi kunnskap om kommunalt AKAN arbeid.
Målgruppe:	Folkevalgte og alle ansatte som inngår i kommunalt hjelpe- og tjenesteapparat.
Ansvar:	Rådmannen.
Samarbeidsparter:	Enhetsledere/ virksomhetsledere, politiet.
Når:	Hvert år.

Tiltak 2. Holdningsskapende arbeid

Målsetning:	Utvikle gode holdninger og skape oppslutning om ruspolitisk plan i befolkningen. Ansvarliggjøre foreldre og voksne til å være gode forbilder, ta samfunnsansvar og skape gode oppvekstvilkår for barn og unge.
Målgruppe:	Foreldre. Andre voksne som gjennom sitt arbeid eller gjennom frivillig arbeid er i kontakt med barn og unge. Andre voksne som ønsker å arbeide for gode oppvekstvilkår.
Ansvar:	Rådmannen .
Samarbeidsparter:	Ledere for barnehage, skole, kultur, helse og frivillig sektor.
Når:	Hvert år.

Tiltak 3. Utøve kontroll ved salgs- og skjenkesteder

Målsetning:	Føre tilsyn og kontroll med at bevillingsinnehaverne følger Alkoholloven, vilkårene i bevillingen og kommunens retningslinjer.
Målgruppe:	Salgs- og skjenkesteder med bevilling samt innehavere av ambulerende bevilling.

Følgende forhold skal stå sentralt ved utøvelse av kontroll:

- ✓ Aldersbestemmelsene
- ✓ Om det selges eller skjenkes til åpenbart berusede personer
- ✓ Vakhold
- ✓ Salgs- og skjenketider
- ✓ Forbudet mot alkoholreklame

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Intern eller ekstern kontrollør.

Når: Minst to ganger i året.

Tiltak 4. Holdningsskapende arbeid i barnehage og skole

Målsetning: Drive holdningsskapende arbeid i barnehage og skole med sikte på å skape gode holdninger mot tobakk, alkohol, narkotika og andre vanedannende stoffer/ midler.

Målgruppe: Barn i barnehage og skole.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Ledere for barnehage, skole og kultur.

Når: Hele tiden samt årlige kampanjer.

Tiltak 5. Samarbeid med frivillige organisasjoner

Målsetting: Gi informasjon til- og søke samarbeid med frivillige organisasjoner som skal sikre oppslutning rundt ruspolitisk plan med alkoholpolitiske retningslinjer.

Målgruppe: Ledere i frivillige organisasjoner.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Frivillige organisasjoner, ledere innen kultur og helse.

Når: Første året etter ruspolitisk plan er vedtatt og etter behov.

Tiltak 6. Organisert og uorganisert fritid

Målsetting: Sikre barn og unge sine oppvekstvilkår i Sørfold gjennom å tilrettelegge for et variert tilbud av frivillige aktiviteter. Hindre oppvekst av uønskede destruktive ungdomsmiljøer.

Målgruppe: Frivillige lag og organisasjoner, barnehager, skoler og Kulturkontoret.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Frivillige organisasjoner, ledere for barnehager, skoler og kultur.

Når: Hele tiden.

Tiltak 8. Årlige holdningskampanjer i skolene

Målsetting: Fange opp ungdommer, gi informasjon og arbeide for gode holdninger i forhold til bruk av rusmidler.

Målgruppe: Ungdommer på alderstrinnene 8. – 10.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Ledere for ungdomsskolene og politiet.

Når: Hvert år.

Tiltak 9. Hindre mobbing og utstøting av enkeltindivider fra skole og samfunn.

Målsetting: Forebygge at enkeltindivider utsettes for mobbing og utstøting.

Målgruppe: Barn og ungdom.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Ledere for barnehager, skoler og frivillige organisasjoner samt lokale ressurspersoner.

Når: Hele tiden.

Tiltak 10. Forebygge «dropout» fra videregående skole

Målsetting: Forebygge at ungdom fra Sørfold dropper ut fra videregående skole.

Målgruppe: Ungdom fra Sørfold som går i videregående skole.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Nordland fylkeskommune og ledere for aktuelle videregående skoler.

Når: Hele tiden.

Tiltak 11. Barnevern

Målsetting: Fokus på barns velferd og rettigheter generelt, og i risikoutsatte familier spesielt.
Redusere skadevirkninger generelt og for barn av rusmisbrukere spesielt.

Målgruppe: Alle barn i alderen 0 – 18 år.

Ansvar: Barnevernstjenesten.

Når: Hele tiden.

Tiltak 12. Sikre brukerinnflytelse, kartlegge behov for, samt etablere brukerstyrte tilbud

Målsetting: Etablere brukerstyrte tilbud som brukere vil slutte opp om og som vil være egnet til å gi brukerne bedre velferd og et meningsfullt liv.

Målgruppe: Mennesker med rusproblemer

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Ledere innen helse og kultur.

Når: Oppstart i 2017

Tiltak 13. Boliger og meningsfull aktivitet og arbeid

Målsetting: Følge opp vedtatt boligsosial plan.

Etablere arbeidsplasser og aktiviteter for rusutsatte mennesker.

Målgruppe: Rusbrukere.

Ansvar: Rådmannen.

Når: Hele tiden.

Tiltak 14. Følge opp familier med sosiale utfordringer og problemer, samt familier med barnefattigdom

Målsetting: Forebygge rekruttering av barn og ungdom til rusbruk med begrunnelse i sosiale problemer og/ eller fattigdomsproblemer.
Målgruppe: Familier i målgruppen.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder NAV og leder helse.
Når: Hele tiden.

Tiltak 15. Rusrelatert omsorg

Målsetting: Øke kapasitet og kvalitet i rusrelatert omsorg gjennom bedre organisering, økt kompetanse, interkommunalt samarbeid og evt. nye stillingsressurser
Målgruppe: Personell som arbeider med tjenester rettet mot rusavhengige.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Kommunalsjef drift, leder helse og leder NAV.
Når: Oppstart 2017.

Tiltak 16. Mottak av utskrivningsklare pasienter innen psykisk helsevern og TSB (Tverrfaglig spesialisert behandling av rismissbrukere).

Målsetting: Etablere kommunalt tilbud alene, eller i samarbeid med andre, til utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten innen psykisk helsevern og TSB (Tverrfaglig spesialisert behandling av rismissbrukere).
Målgruppe: Utskrivningsklare fra spesialisthelsetjenesten.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Kommunalsjef drift, leder helse og leder NAV.
Når: Innen 1. januar 2018

Tiltak 17. Kommunale kulturmidler. Videreføre kvav om at frivillig lag og foreninger som tildeles kommunale kulturmidler skal ha nedfelt i sine vedtekter at de skal drive forebyggende arbeid mot rus.

Målsetting: Forebyggende arbeid i frivillige organisasjoner.
Målgruppe: Frivillige organisasjoner.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder kultur.
Når: Ved tildeling av kulturmidler.

Tiltak 18. Redusere tilgangen av illegale rusmidler.

Målsetting: Redusere tilgangen av illegale rusmidler.

Målgruppe: Kjente brukere og evt. nye brukere
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Politiet.
Når: Hele tiden.

Tiltak 19. Sommerjobb til ungdom

Målsetting: Gi ungdom fra kommunen meningsfull aktivitet i sommermånedene, samt gi arbeidserfaring.
Målgruppe: Ungdom på klassetrinn 10.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Enhetsledere og virksomhetsledere.
Når: Hver sommer.

Tiltak 20. Opprettelse av pårørende grupper

Målsetting: Etablere pårørende grupper/ arena for erfaringsutveksling, -læring og støtte for pårørende/ familier som er rammet av rusproblemer.
Målgruppe: Familie og nære pårørende.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder helse.
Når: Hele tiden

Tiltak 21. AKAN

Målsetting: Etablere velfungerende AKAN.
Målgruppe: Ansatte i kommune eller bedrifter.
Ansvar: Rådmann.
Samarbeidsparter: Enhetsledere, virksomhetsledere og personaladministrasjonen.
Når: Hele tiden.

Tiltak 22. Årlig møte mellom kommunestyret og politiet

Målsetting: Holde fokus på rusrelaterte samfunnsproblemer og utviklingstrekk i Sørfold. Rusmiddeldebatt.
Målgruppe: Folkevalgte.
Ansvar: Ordfører.
Samarbeidsparter: Rådmannen og politiet.
Når: Andre halvår hvert år.

4.1.2. Forebyggende tiltak overfor risikoutsatte grupper

Tiltak 23. Kartlegging

Målsetting: Gjennom generell kartlegging av helserisiko i kommunen, identifisere risikoutsatte individ og risikoutsatte miljøer.
Målgruppe: Befolkningen.
Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Leder helse og leder NAV.

Når: Hele tiden.

Tiltak 24. Oppfølging/ helse- og omsorgsrelaterte aktiviteter

Målsetting: Følge opp personer som er registrert som risikoutsatt i forhold til bruk av rusmidler.

Målgruppe: Risikoutsatte i forhold til bruk av rusmidler.

Ansvar: Rådmannen .

Samarbeidsparter: Ledere innenfor helse, omsorg, oppvekst og NAV. Frivillige organisasjoner.

Når: Hele tiden.

Tiltak 25. Oppfølging av utsatte barn og unge

Målsetting: Hindre rekruttering til rusmiljø.

Målgruppe: Følge opp utsatte barne- og ungdomsgrupper, særlig fokus på:

- ✓ Barn og unge med atferdsproblemer.
- ✓ Barn av rusmiddelmissbrukere og psykisk syke.
- ✓ Barn av innsatte i fengsel.
- ✓ Barn og unge i spesielle og utsatte ungdomsmiljøet.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Leder helse, helsesøster, barnevern og ledere i skolene.

Når: Hele tiden.

Tiltak 26. Ernæring.

Målsetting: Sikre ernæringsstatus hos rusmisbrukere.

Målgruppe: Rusmisbrukere.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Ledere innen helse og omsorg.

Når: Hele tiden.

Tiltak 27. Kriminalforebyggende tiltak.

Målsetting: Redusere kriminell aktivitet forårsaket av rusmiddelmissbrukere

Målgruppe: Rusmisbrukere.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Politiet.

Når: Hele tiden.

Tiltak 28. Bedre organisering og ressursutnyttelse innen for den kommunale rusomsorgen.

Målsetting: Bedre samordning av kommunal rusomsorg og yte bedre og mer samordnede tjenester.

Målgruppe: Kommunal organisasjon.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Kommunale ledere.

Når: 2016/17.

Tiltak 29. Utrede interkommunalt samarbeid på tjenesteområdet rusomsorg.

Målsetting: Utvikle en mer robust og kompetent rusomsorg.

Målgruppe: Sørfold og nabokommunene

Ansvar: Rådmannen

Samarbeidsparter: Salten regionråd, aktuelle nabokommuner

Når: 2017/2018

4.1.3. Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol

Følge opp de alkoholpolitiske retningslinjene samt kontrollere at alkoholpolitiske retningslinjer følges. Øke kontrollvirksomheten slik at den blir i samsvar med kravene i Alkoholforskriftens kap. 9.

Iverksette sanksjoner om nødvendig ovenfor bevillingshavere.

Innføre gebyr på tildeling av ambulerende bevillinger for å finansiere kommunal saksbehandling og utvidet kontrollvirksomhet.

4.1.4. Alkoholpolitiske retningslinjer

De alkoholpolitiske retningslinjene er av redaksjonelle grunner lagt ved avslutningsvis.

5. Oppfølging og rehabilitering av rusmiddelbrukere

Kommunen har ansvar for å hjelpe den enkelte til å komme bort fra alkohol og andre rusmidler. Slik organiseringen i Sørfold kommune er i dag, ligger ansvaret for rusomsorgen dels på organisatorisk enhet helse og dels på omsorg.

På dette området er det store organisatoriske utfordringer med uklar ansvars- og oppgavefordeling.

Følgende tiltak foreslås iverksatt på området oppfølging og rehabilitering av rusmiddelbrukere:

Tiltak 1. Råd og veiledning.

Målsetting: Gjennom råd, veiledning, behandling og oppfølging av enkeltmennesker i målgruppen, hjelpe dem med sikte på å komme bort fra alkohol og rusmidler.

Målgruppe: Rusavhengige.

Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder helse.
Når: Hele tiden

Tiltak 2. Nærmiljøtiltak og lavterskel helsetiltak.

Målsetting: Etablere lavterskel aktivitetstiltak og miljøtiltak i egnede lokaler.
Målgruppe: Rusavhengige.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Ledere for helse, omsorg, oppvekst, NAV og frivillige organisasjoner.
Når: 2017

Tiltak 3. Boliger med miljø og oppfølgingstjeneste.

Målsetting: J.fr. boligsosial handlingsplan.
Målgruppe: Rusavhengige.
Ansvar: Rådmannen.
Når: 2017 og fremover.

Tiltak 4. Legemiddellassistert rehabilitering

Målsetting: Hjelp personer med rusproblemer til bedre funksjon og et mer verdig liv.
Målgruppe: Rusavhengige som oppfyller kravene til LAR-behandling.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder helse og spesialisthelsetjenesten.
Når: Hele tiden.

Tiltak 5. Bruk av tvangsbestemmelsene i lov om kommunale helse og omsorgstjenester m.m.

Målsetting: Om nødvendig iverksette tiltak med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap. 10.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30?q=kommunale%20helse%20og%20omsorgstjenester>
Målgruppe: Rusavhengige
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder helse.
Når: Hele tiden.

Tiltak 6. Tiltak for gravide rusmiddelbrukere

Målsetting: Redusere skadevirkninger av rusmiddelbruk hos gravide.
Målgruppe: Gravide som bruker rusmidler.
Ansvar: Rådmannen.
Samarbeidsparter: Leder helse.
Når: Hele tiden.

Tiltak 7. Bruk av frivillige, private aktører og selvhjelpsgrupper.

Målsetting: Kartlegge ressurspersoner og ressursgrupper som kan bidra i å realisere målet om en kommune med minst mulig alkoholrelaterte skader. Samt formalisere et samarbeid med disse.

Målgruppe: Frivillige og private.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Enhetsledere og virksomhetsledere.

Når: Hele tiden.

Tiltak 8. Heldøgns pleie- og omsorgstjenester samt heldøgns tiltak ved mangel på egnet institusjonsplass.

Målsetting: Utarbeide kommunale planer i den hensikt å kunne innfri lovens krav til heldøgns pleie- og omsorgstjenester, evt. institusjonsplass for rusavhengige som måtte ha behov for det.

Målgruppe: Rusmisbrukere som har behov for heldøgns pleie- og omsorgstjenester.

Ansvar: Rådmannen.

Når: Hele tiden.

Tiltak 9. Råd, hjelp og veiledning til rusmiddelmissbrukernes familie.

Målsetting: Gi råd, hjelp og veiledning til familiene til rusmiddelavhengige.

Målgruppe: Familier til rusmiddelavhengige.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Leder helse og leder NAV.

Når: Hele tiden.

Tiltak 10. Individuell plan

Målsetting: Utarbeide plan til hjelp for mennesker med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Målgruppe: Rusmiddelmissbrukere med langvarige og koordinerte tjenester som selv ønsker individuell plan.

Ansvar: Rådmannen.

Samarbeidsparter: Koordinerende enhet.

Når: Hele tiden.

Tiltak 11: Henvisning til vurdering og behandling i spesialisthelsetjenesten

Målsetting: Gi pasienter med behov for tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer tilgang til slik behandling.

Målgruppe: Rusmiddelmissbrukere med behov for tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer.

Ansvar: Leder helse og fastlegene.

Når: Hele tiden

6. Gjennomføring og oppfølging av den rusmiddelpolitiske handlingsplanen

Planlegging er definert som *et system av strategiske vedtak for å forme fremtidige handlingsveier* (Østerud 1979). En plan er en beskrivelse av rammer og føringer for fremtidig adferd. Plandokumentet i seg selv er et verdiløst dokument med mindre planen gjennomføres og former veien videre.

Gjennomføring og oppfølging av rusmiddelpolitisk handlingsplan krever «fokus», lederskap og planmessig arbeid i alle ledd.

Innledningsvis må rådmannen sammen med sine linjeledere avklare:

- Ansvar og avtale samarbeidsrelasjoner.
- Utarbeidelse av fremdriftsplaner med milepeldatoer og dato for ferdigstillelse.
- Utarbeidelse av nødvendige rutiner for oppfølging av planen.
- Forsøks- og utviklingsprosjekter som ønskes gjennomført.
- Kompetansebehovene og iverksetter kompetansetiltak.
- Økonomiske konsekvenser som må inn i økonomiplan og årsbudsjett.
- Rutine for evaluering av tiltakene og forbereder neste rullering av planen.
- Årlig rapportering til driftsutvalg og kommunestyret.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-for-kommunal-rusmiddelpolitisk-handlingsplan>

7. Nyttige kilder og hjelpemidler

Kunnskapsoppsummeringer om rusforebyggende arbeid

- NOU 2003:4 **Forskning på rusfeltet**

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-for-kommunal-rusmiddelpolitisk-handlingsplan>

- Schancke, Vegard. A. **Forebyggende og helsefremmende arbeid – fra forskning til praksis**. En kunnskapsoppsummering med råd og anbefalinger.

<http://www.forebygging.no/PageFiles/126/Forebyggingsbok2006.pdf>

Alkoholloven og annet relevant regelverk

- Lov om omsetning av alkoholholdig drikk (alkoholloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27?q=alkoholloven>

- Alkoholforskriften

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538?q=alkoholforskriften>

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30?q=kommunehelsetjenesteloven>

- Rundskriv I.52/98 **Tilbakeholdelse av rusmiddelbrukere uten eget samtykke**

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/i-5298-rundskriv-til-endringer-i-sosialt/id445622/>

Andre relevante publikasjoner:

- Status om rusmiddelsituasjonen i Norge (årlig redegjørelse til Stortinget fra Helse- og omsorgsdepartementet)
- Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene (Sosial- og helsedir. I samarbeid med SSB og Statens helsetilsyn).
- WHO's resolusjon om alkohol, mai 2005: «Public health problems caused by harmful use of alcohol.

<http://www.who.int/nmh/a5818/en/>

Aktuelle nettsteder:

- www.shdir.no/rusmidler
- www.lovdatab.no
- <http://www.kommunetorget.no>
- www.forebygging.no
- www.forebyggingstiltak.no
- www.sirus.no
- www.rustiltak.no
- www.tiltak.no

8. Oversikt over de regionale kompetansesentrene for rusmiddelspørsmål

- Kompetansesenteret ved Borgestadklinikken
<http://www.borgestadklinikken.no>
- Kompetansesenteret ved Stiftelsen Bergensklinikkene
<http://www.bergenclinics.no>
- Kompetansesenteret ved Rogaland A-senter
<http://www.rogaland-asenter.no>
- Oslo kommune, Rusmiddeletatens kompetansesenter
<http://www.rusmiddeletaten.oslo.kommune.no>
- Nord-norsk kompetansesenter-Rus
<http://www.nnk-rus.no>
- Midt-norsk kompetansesenter
<http://www.mnk-rus.no>
- Øst-norsk kompetansesenter for rus- og avhengighetsspørsmål
<http://www.rus-ost.no>

ALKOHOLPOLITISK RETNINGSLINJER

2016

Alkohollovens formål

Å regulere innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk med den hensikt i størst mulig utstrekning å begrense de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer.

Alkoholloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27?q=alkoholloven>

Alkoholforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538>

Definisjon av alkoholholdig drikk:

- ✓ Alkoholholdig drikk brukes som fellesbetegnelse på drikker som inneholder mer enn 2,5 volumprosent alkohol.
- ✓ Alkoholfri drikk inneholder under 0,7 volumprosent alkohol.
- ✓ Alkoholsvak drikk inneholder mellom 0,7 og 2,5 volumprosent alkohol
- ✓ Alkoholholdig drikk gruppe 1 inneholder over 2,5 og høyst 4,7 volumprosent alkohol.
- ✓ Alkoholholdig drikk gruppe 2 inneholder 4,7 og mindre enn 22 volumprosent alkohol.
- ✓ Alkoholholdig drikk gruppe 3 inneholder mellom 22 og 60 volumprosent alkohol.

Sørfold kommune sin målsetting er:

- ✓ Utøve en bevillingspolitikk som er i samsvar med alkohollovens formål, og innrettes slik at den bidrar til at formålet realiseres.
- ✓ Utøve bevillingspolitikken slik at salgs- og skjenkestedene gis stabile og forutsigbare rammevilkår i den hensikt å hindre illojal konkurranse.
- ✓ Utøve bevillingspolitikken skal at folkehelseperspektivet ivaretas og vektlegges.
- ✓ Utøve bevillingspolitikken slik at hensynet til barn og unge ivaretas. Det betyr å vektlegge opplysningsarbeid, holdningsskapende arbeid, hjelpetiltak og alkoholfrie tilbud.

Retningslinjer for tildeling av bevilling.

Sørfold kommune har ikke tak på hvor mange salgs- og skjenkebevillinger som kan gis. Det betyr i prinsippet at alle som søker bevilling kan påregne å få bevilling, gitt at kravene til søkeren er innfridd.

Salgs- og skjenkebevillinger vil kunne nektes på grunnlag av negativ uttalelse fra politiet om søkerens vandel, når forholdet knytter seg til alkoholloven eller annen lovgiving som har sammenheng med alkohollovens formål, eller fra skatte eller avgiftsmyndighetene om vandel i forhold til denne lovgivingen.

Ved tildeling eller fornying av bevilling skal det vektlegges om søkeren anses egnet til å ha salgs- eller skjenkebevilling. Det kan tas hensyn til tidligere negativ erfaring med søkerens utøvelse av bevilling i form av:

- ✓ Brudd på vilkår som er satt i bevillingen
- ✓ Brudd på skjenke- eller aldersbestemmelsene, herunder tildeling av «prikker»
- ✓ Endring av driftskonsept uten godkjenning
- ✓ Klanderverdig ordensforhold ved bevertningsstedet
- ✓ Brudd på reklamebestemmelsene i alkoholloven

Endringer av søkerensandel skal tillegges vekt ved søknad om fornyelse av bevilling.

Det skal i søknad om bevilling opplyses hvem som skal være styrer og stedfortreder for salgs- eller skjenkebevillingen.

Det er formannskapet som treffer vedtak om tildeling av kommunal bevilling for salg av øl, samt kommunal bevilling for skjenking av øl, vin og brennevin, herunder også tillatelse til uteservering av alkohol.

Det tas sikte på nært samarbeid med bevillingsinnehaveren for å følge opp gjeldende lov og regelverk. Kommunen skal i egen regi eller ved hjelp av andre forestå regelmessige kontroller hos bevillingsinnehaverne, minst to ganger pr. år.

Bevilling skal utøves på en slik måte at de vilkår som fremkommer i bevillingsvedtaket, i alkoholloven og i bestemmelsene gitt i medhold av den, til en hver tid er oppfylt, og utøves på forsvarlig måte.

Skjenkebevilling.

- ✓ Skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 er forbudt mellom kl 02.00 og kl. 13.00. Skjenking av annen alkoholholdig drikk er forbudt mellom kl. 02.00 og kl. 06.00. Konsumet av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp. Skjenkestedet skal stenge en halv time etter skjenkingen opphører. På overnattingssteder kan det skjenkes alkoholholdig drikk gruppe 1 og gruppe 2 til overnattingsgjester uten hensyn til begrensningene i alkohollovens § 4-4.
- ✓ Skjenkebevilling kan gjelde en, flere eller alle typer alkoholholdige drikker. En skjenkebevilling kan omfatte følgende kombinasjoner:
 - Gruppe 1 og 2
 - Gruppe 1,2 og 3
- ✓ Skjenkebevilling for brennevin skal vurderes enkeltvis.
- ✓ Skjenkebevilling for uteareal skal vurderes enkeltvis, både når det gjelder området det kan skjenkes på og skjenketid.

- ✓ Skjenkebevilling gis ikke for skjenking av brennevin i skjenkesteder som er rettet mot ungdom, og der aldersgrensen er 18 år. For steder som har bevilling for gruppe 1,2 og 3 skal brennevin fjernes fra hyllene ved 18 års arrangement.
- ✓ Personer som åpenbart er påvirket av rusmidler skal ikke gis adgang til skjenkesteder. Befinner det seg en person på skjenkestedet som er åpenbart er beruset skal denne vises bort fra skjenkestedet.
- ✓ Bevillingshaver har plikt til å sørge for at personer som trenger det, får nødvendig bistand.
- ✓ Det skal ikke skjenkes alkoholholdig drikk til personer som åpenbart er påvirket av rusmidler.
- ✓ Personer som ikke fyller alderskravene i alkoholloven må ikke drikke alkoholholdig drikk, ei heller drikk som er skjenket til andre gjester.
- ✓ Gjester kan ikke medbringe alkoholholdig drikk til skjenkestedet. De må heller ikke ta med alkoholholdig drikk derfra.
- ✓ Bevillingshaver plikter å føre et rimelig utvalg av alkoholfrie og/eller alkoholsvake drikker.

På følgende steder ønskes ikke skjenking av alkoholholdig drikk.

- ✓ Det gis ikke skjenkerett/bevilling i tilknytning til idrettsanlegg.
- ✓ Det gis ikke skjenkerett ved idrettsarrangementer.
- ✓ Det gis ikke alminnelig skjenkerett ved arrangementer som er beregnet på barn og unge.
- ✓ Det gis ikke skjenkebevilling til kiosker og gatekjøkken.
- ✓ På grunnskoler og i kombinerte anlegg for skole og andre formål må det ikke serveres alkohol eller tas med alkohol til nyting under arrangement i offentlig eller privat regi. I kombinerte anlegg for skole og andre formål kan det i særlige tilfeller gis unntak når disse anleggene blir benyttet til kulturelle og sosiale formål utenom skoletiden. (Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa § 9-5)

Salgsbevilling.

- ✓ Salgstid for øl og alkoholholdig drikke gruppe 1 fastsettes til.
 - Kl.08.00 – 20.00 på hverdager
 - Kl. 08.00 – 18.00 på dager før søn- og helligdager, unntatt dagen før Kr. himmelfartsdag.
- ✓ Det selges ikke alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 i kommunen.
- ✓ Salg eller utlevering av alkoholholdig drikk må ikke skje til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler.
- ✓ Det skal ikke drikkes alkoholholdig drikk i salgslokalet.
- ✓ Alkoholholdig drikk gruppe 1 skal plasseres slik at det ikke kan forveksles med alkoholfri eller alkoholsvak drikk.

Kunnskapsprøve.

Styrer og stedfortreder må ha dokumentert kunnskap om alkoholloven og bestemmelsene gitt i medhold av den for å kunne tildeles salgs- og skjenkebevilling. Styrer og stedfortreder må være ansatt på salgs- og skjenkestedet eller arbeide i virksomheten i kraft av sin eierstilling.

Felles for salgs- og skjenkebevilling.

Styrer har ansvar for at utøvelsen av bevillingen er slik organisert at det ikke skjer brudd på alkohollovgivningen i forbindelse med salg og skjenking.

Det innebærer at styrer plikter å drive opplæring av ansatte om bestemmelsene i alkoholloven. Under styrers fravær påhviler styrers ansvar og plikter stedfortreder.

<https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/ansvarlig-vertskap-oppleringshefte>

Arrangører som får bevilling til skjenking på store områder vil bli underlagt særskilt skjerpet kontroll.

Det skal betales bevillingsgebyr for salgs- og skjenkebevillinger. Gebyrets størrelse beregnes i forhold til forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk. Gebyrets størrelse fremkommer i bestemmelsene i alkoholloven.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27?q=alkoholloven>

Utvidelse av skjenketid

Rådmannen delegeres myndighet til å avgjøre søknader om utvidelse av skjenketid for enkeltanledninger.

- ✓ En enkeltanledning ansees som drift utover det ordinære som for eksempel festivaler, konserter med utvidet publikumsantall. Eks. Kraftfestival, dansegalla etc.

Utvidelse av skjenkeareal

Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne utvidelse av skjenkelokale for enkelt anledning.

- ✓ Utvidelse av skjenkearealet i forhold til ordinær drift i en tidsavgrenset periode i forbindelse med arrangement.

Ambulerende skjenkebevilling/ bevilling for enkelt anledning

- ✓ Kommunen har ikke «tak» for antall ambulerende bevillinger for skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 for sluttet selskap til leilighetsbruk på steder uten skjenkebevilling.
- ✓ Kommunen har ikke «tak» for antall ambulerende bevillinger for skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 for sluttet selskap til leilighetsbruk på steder som har bevilling for skjenking av øl og vin.

Rådmannen gis delegert myndighet til å innvilge ambulerende skjenkebevillinger.

Han gis fullmakt til:

- ✓ Å innvilge søknader om skjenkebevilling for enkelt anledning.

Rådmannens fullmakt kan utøves for en maksimal tidsramme på en mnd. pr gang.

Det skal betales bevillingsgebyr for ambulerende bevilling/ bevilling for enkelt anledning. Gebyrets størrelse fremgår av alkoholforskriften og skal dekke administrasjonskostnader og kostnader til kontroll.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538>

Det gis ikke ambulerende bevilling til:

- ✓ Serveringssteder tilknyttet idrettsarrangement.
- ✓ Serveringssteder knyttet til tilstellinger rettet mot barn og ungdom.
- ✓ Arrangement i regi av frivillige organisasjoner med aldersgrense under 18 år. Personer under 18 år skal heller ikke bidra til gjennomføringen av arrangementet med mindre de kommer inn under unntaksbestemmelsene i alkohollovens § 1-5.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27?q=alkoholloven>

Manglende levering av omsetningsoppgave og manglende innbetaling av gebyr

Manglende levering av omsetningsoppgave og manglende betaling av bevillingsgebyr innen kommunens frist, kan føre til to prikker for hvert tilfelle. Manglende betaling kan føre til inndragning av bevillingen.

Kontroll

Rådmannen tillegges myndighet til å engasjere kontrollører. Salgs- og skjenkestedene skal kontrolleres så ofte som behovet tilsier. Hvert sted skal kontrolleres minst to ganger i året. Kontrollen med salgs- og skjenkebevillingene skal utføres i henhold til alkohollovens bestemmelser.

Kontrollørene må avlegge kunnskapsprøver.

Kommunens kontrollutvalg i alkoholsaker er driftsutvalget.

Kontrollmyndigheten har bl.a. disse funksjonene:

Føre tilsyn og kontroll med at bevillingsinnehaverne følger Alkoholloven, vilkårene i bevillingen og kommunens retningslinjer.

Følgende forhold skal stå sentralt ved utøvelse av kontroll:

- ✓ Aldersbestemmelsene
- ✓ Skjenking til åpenbart berusede personer
- ✓ Vakthold
- ✓ Kontroll av salgs- og skjenketidene
- ✓ Forbudet mot alkoholreklame

Inndragning av salgs- og skjenkebevillingen

Med virkning fra 1. januar 2016 gjelder regler om prikktildeling (alkoholforskriften), og kommunen er forpliktet til å tildele salgs- og skjenkesteder et bestemt antall prikker ved regelbrudd.

Bestemmelsen om prikktildeling og inndragning gjelder der kontroll gjennomført i samsvar med alkoholforskriftene, eller rapport fra andre myndigheter, avdekker at innehaver av kommunale salgs- eller skjenkebevillinger ikke har oppfylt sine plikter etter Alkoholloven.

Overtredelse og inndragningsperiode.

Det er kommunestyret som inndrar bevillinger.

Tolv tildelte prikker i løpet av to år fører til inndragning av bevillingen i en uke. Dersom bevillingsinnehaver i løpet av toårsperioden blir tildelt flere enn 12 prikker, skal kommunestyret øke lengden på inndragningen tilsvarende.

Følgende overtredelser fører til tildeling av åtte prikker:

- ✓ Salg, utlevering eller skjenking til personer under 18 år
- ✓ Brudd på bistandsplikt
- ✓ Brudd på krav om forsvarlig drift
- ✓ Hindring av kommunal kontroll

Følgende overtredelser fører til tildeling av fire prikker:

- ✓ Salg og utlevering til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler, skjenking til personer som er eller må antas å bli åpenbart påvirket av rusmidler
- ✓ Brudd på salgs-, utleverings-, og skjenkebestemmelsene
- ✓ Skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 til personer på 18 eller 19 år
- ✓ Brudd på alderskravene til den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk

Følgende overtredelser fører til tildeling av to prikker:

- ✓ Det gis adgang til lokalet til personer som åpenbart er påvirket av rusmidler, eller bevillingshaver ikke sørger for at personer som åpenbart er påvirket av rusmidler forlater stedet
- ✓ Mangler ved bevillingshavers internkontroll
- ✓ Mangler levering av omsetningsoppgave innen kommunens frist
- ✓ Mangler betaling av bevillingsgebyr innen kommunens frist
- ✓ Brudd på kravet om styrer og stedfortreder
- ✓ Gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet
- ✓ Gjentatt diskriminering

Følgende overtredelser fører til en prikk:

- ✓ Brudd på krav om alkoholfrie alternativer
- ✓ Brudd på regler om skjenkemengde
- ✓ Konsum av medbragt alkoholholdig drikk
- ✓ Gjester tar med seg alkohol ut av lokalet
- ✓ Brudd på krav om plassering av alkoholholdig drikk på salgsstedet

- ✓ Brudd på vilkår i bevillingsvedtaket
- ✓ Brudd på reklameforbudet
- ✓ Andre overtredelser som omfattes av alkoholloven

Reaksjoner ved overtredelse/ brudd på alkohollovens bestemmelser

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om tildeling av prikker. Bevillingshaver skal i forbindelse med vedtaket orienteres om mulige konsekvenser ved ytterligere prikktildelinger.

Vedtaket kan påklages etter forvaltningslovens regler. Der klageretten ikke benyttes, kan tildelingen av prikker likevel påklages i forbindelse med klage på senere vedtak om inndragning hvor tildelingen av prikker inngår som grunnlag.

Dersom tildeling av prikker danner grunnlag for inndragning, skal kommunen sende ut forhåndsvarsel om inndragning av bevillingen, jf. forvaltningsloven § 16.

Kommunestyret fatter enkeltvedtak om inndragning av bevilling på grunnlag av tildeling av prikker. Kommunene bør iverksette vedtak om inndragning innen fire uker etter vedtaksdato.

Rapportering

Rådmannen utarbeider og fremmer for kommunestyret, en årlig melding om utviklingen av alkoholomsetningen i Sørfold kommune, herunder ambulerende bevilling. Meldingen må gi en vurdering om gjeldende virkemidler er hensiktsmessig i forhold til alkoholpolitikken målsetting, og om nødvendig fremme forslag om endringer.